

Držba, její převod a ochrana

doc. JUDr. Pavel Koukal, Ph.D.
Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Držba jako právem chráněný faktický stav

- Subjektivní právo vs. faktický stav
- Držba je právní institut
- Posesorní ochrana je poskytována i osobě, která nemůže být v právu

Základní druhy a předmět držby

- Držba vlastnického práva (držba věci – *rei possessio*) - § 989 odst. 1 o.z.
- Držba jiných práv (*iuris quasi possessio*) - § 989 odst. 2 o.z.
- Věci hmotné
- Nehmotné statky pouze zprostředkovaně (skrze držbu jiných práv)

Pojmové znaky držby

- *Corporalis possessio*
- *Animus possidendi (animus domini)*

Subjekty držby

- Fyzické osoby
- Právnícké osoby
- Stát

- Zastoupený vs. zástupce

- Spoludržitelé (*compossessio*)

Držba řádná a neřádná

- Řádný titul (*iustus titulus*)
- Neřádná držba nemůže být *possessio ad usucapionem*
- Detentor je neřádným držitelem vlastnického práva

Držba poctivá a nepoctivá

- K poctivé držbě se nevyžaduje právní titul
- Poctivá držba se obvykle nabývá v tzv. omluvitelném skutkovém omylu
- *bonae fidei possessor*

Práva poctivého držitele I.

- Vztah vlastník – poctivý držitel (*rei vindicatio*)
- Poctivý držitel může věc, kterou má ve své držbě, beze vší zodpovědnosti libovolně užívat, dát k užívání, zužívat a dokonce i zničit (§ 996 odst. 1 o.z.)
- *fructus separati* (§ 996 odst. 2 o.z.)
- *impensae necessariae, impensae utiles, impensae voluptuariae*

Práva poctivého držitele II.

– *ius tollendi*

– ~~*ius retentionis*~~

– Poctivá držba se stává okamžikem doručení vlastnické žaloby (reivindikační, určovací, na vyklizení) držbou nepoctivou

– *Omnis culpa*

– Zlá víra (*mala fides*) ve vztahu k vlastníkovi

– Zlá víra (*mala fides*) vůči jiným osobám -

Práva a povinnosti nepoctivého držitele

- Náhrada jako jednateli bez příkazu
- Nutné náklady (*impensae necessariae*)
- Povinnost vydat užitky
- Povinnost nahradit ušlé užitky
- Povinnost k náhradě škody

Držba pravá a nepravá

- *Vi (násilí), clam (tajně, lstí), precario ab adversario (z výprosy chce udělat výpůjčku)*
- Držba nepravá je vždy i držbou neřádnou
- Při vydržení se je nutné, aby držba byla pravou

Další druhy držby

- Držba vedoucí k vydržení (*possessio ad usucapionem*)
 - Řádné vydržení
 - Mimořádné vydržení (**22 Cdo 3387/2021**)
- Tabulární držba (*possessio tabularis*)

Nabytí držby

- *Corpore et animo*
- Způsobilý předmět
- Podmínkou nabytí držby není právní titul

Jednostranné uchopení držby

- *Apprehense*
- Hmotné věci
 - Přivlastnění odhozené věci
 - Krádež/loupež
 - Zajmutí zvířete
 - Nález věci
 - Uchopení držby
- Nehmotné věci (práva)
 - Užívání
 - Vykonávání domnělého práva
 - Dobrovolné podrobení se povinnosti (právo, aby soused nezvýšil stavbu – *servitus altius non tollendi*)

Dvoustranné uchopení držby (tradice)

- Rozsah držby (odvozený od předchozího držitele)
 - Hmotné odevzdání movitých věcí z ruky do ruky
 - *Traditio longa manu*
 - Odevzdání symbolické (znameními)
 - *Constitutum possessorium*
 - *Traditio brevi manu*
 - Nabytí držby zástupcem

Ochrana držby

- Ochrana faktického stavu
- *interdictum retinendae a interdictum recuperandae possessionis*
- Žaloba z rušené držby (§ 1003 a 1004 o.z.)
- Žaloba na uchování držby (§ 1007 o.z.)
- Ochrana držby svépomocí (§ 1006 o.z.)
- Publiciánská žaloba (§ 1043 o.z.)

Žaloba proti rušení držby (§ 1003 – 1005 o.z.)

- *remedium retinendae possessionis*
- Prekluzivní lhůta 6 týdnů
- Svémocné rušení
- Není nutné prokázat kvalifikovanou držbu
- Námitka nepravé držby
- Procesní úprava – § 176 – 180 OSŘ

- Ochrana proti provádění stavby (§ 1004 o.z.)

Žaloba na uchování držby (§ 1006 – 1007 o.z.)

- *remedium recuperandae possessionis*
- Vypuzení z držby (*dejekce*)
- *exceptio vitiosae possessionis ab adversario* (§ 1007 odst. 2 o.z.)

Ochrana držby svépomocí (§ 1006)

- Je zřejmé, že ochrana veřejné moci by přišla pozdě
- Proporcionalita
- Držitel není oprávněn věc, která mu již byla odcizena a kterou našel u třetí osoby, této osobě svépomocně odejmout

Publiciánská žaloba (§ 1043 o.z.)

- *petitorní ochrana*
- *possessorium ad usucapionem*
- Žaloba na zdržení i na odstranění
- Srovnávání (síla) držebních titulů
- Nejsou prekluzivní lhůty

Zánik držby (§ 1009 o.z.)

– *I. Corpore*

– Držba vlastnického práva

- Zničení věci
- Ztráta věci
- Převod/přechod do držby jiné osoby
- Vypuzení z držby

– Držba jiných práv

- Zničení užívané věci
- Prohlášení oprávněného (u reálných břemen), že nechce, aby bylo plněno
- U služebností negativních (*servitutes negativae*) jestliže povinný nerespektuje zákaz
- u služebností afirmativních (*servitutes affirmativae*) jestliže výkon práva se strany povinné osoby již není trpěn (např. odepření práva pastvy)

Zánik držby (§ 1009 o.z.)

- *II. Animo*
- Dobrovolným a úplným opuštěním věci nebo vzdání se práva
- Tradice (zejména *constitutum possessorium*)

Děkuji za pozornost.